Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays.

LETO—YEAR IX. | Entered as second-class matter January 25, 1908, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., ČETRTEK 21. DECEMBRA (DECEMBER) 1916. | ŠTEV.—NUMBER 172.

Militaristi ponovno priporočajo splošno vojaško dolžnost.

Nočejo odnehati od te zahteve.

Kolodvori na zapadu so blokirani z blagom. --- Železnice omejujejo tovorni promet. --- Morilci zakonske dvojice še niso odkriti. --- Žrtve talijanskih klateževv se množe.

VOJNI MINISTER ZA SPLOŠNO VOJAŠKO OBVEZNOST?

Washington, D. C., 20. decembra. — Militaristi agitirajo z vsemi močmi za uvedbo splošne vojaške obveznosti in upajo, da kongres sprejme predlogo za splošno vojaško obveznost, če jo podpirata vojni minister Backer in predsednik Wilson.

Predsednik se je izjavil, da se ne izreče definitivno, dokler mu ne predlože jasnega in določnega načrta.

Zdaj je Backer, vojni minister, govoril pred kongresnim odsekom in militaristi so zadovoljni z njegovim govorom.

Backer je dejal:

"Dolžnost služiti domovini je splošna. Vprašanje priprave za narodno obrambo je bolj politično kot teoretično. Ne vem, kaj temu bolj pravilno odgovarja: splošna vojaška služba ali izbrana vojaška obveznost."

Na to je vojni minister dejal kongresnemu odseku, da naj se miličarski sistem dobro preiskusi, ker je kongres zavrgel kontinentalno armado in se izrekel za miličarski sistem.

Vojni minister je hvalil regularno armado in je obvestil kongresni odsek, da priporoča, da se vojakom poviša mesečna mezda na $25.

Generalmajor Hugh L. Scott, načelnik generalnega štaba je bil zopet pred senatnim odsekom in priporočal je, da se uvede splošna vojaška dolžnost. Kritiziral je miličarski sistem in dejal, da ima vse polno napak.

General Scott je priporočal, da se sprejme predlogo, ki jo je izdelal generalni štab in ki določa, da se vsi **"sposobni moški prebivalci v Združenih državah"**, vežbajo vojaško skozi šest mesecev v letu, v katerem dosežejo starost 18. let.

UNION PACIFIC ŽELEZNIŠKA DRUŽBA JE PROGLASILA EMBARGO.

Chicago, Ill., 20. decembra. — Union Pacific železniška družba je včeraj izdala razglas, v katerem naznanja, da ne sprejme tovornega blaga, ki ga ne more pošiljati po drugih konkurenčnih železniških progah. S tem je ustavljeno prevažanje blaga v pristane ob Pacifiku.

Prepoved je veljavna za pošiljanje blaga proti vzhodu in zapadu. Union Pacific železniški družbi slede kmalu druge zapadne železniške družbe s prepovedjo. Najprva med njimi bo najbrž Burlington železniška družba, ki dobiva mnogo blaga, ki ga navadno pošiljajo po Union Pacific železnici.

Železniške družbe, katerih proge tečejo skozi Aurora, Ill., in druga mesta, ki leže ob tovornem železniškem pasu za Chicago, naznanjajo, da sprejemajo blago le do meje države Illinois, ki je namenjeno za vzhod.

Med temi železnicami so:

"Pere Marquette." Prepoved velja za vse blago proti vzhodu; izvzeto je le blago, ki se hitro pokvari.

Baltimore and Ohio. Je izdala enako prepoved.

Chicago, Milwaukee and St. Paul. Prepoved velja le za določeno blago, ki prihaja po drugih železniških progah.

Chicago, Burlington and Quincy. — Delna prepoved za postaje na St. Paul železnici.

Elgin, Joliet and Eastern. Prepoved za postaje na St. Paul železnici.

Chicago, Eastern Illinois. Prepoved iste vrste.

Chicago Junction. Ista prepoved.

Chicago Belt Line. Ravnotaka prepoved.

Železnice proti jugu in jugozapadu še niso izdale prepovedi. Od železnic, ki vozijo proti severozapadu pričakujejo prepoved v nekaj dneh.

OBLASTI ŠE VEDNO IŠČEJO MORILCE STARE ZAKONSKE DVOJICE.

Bloomington, Ill., 20. decembra —Oblasti sodijo, da so štiri osebe umorile bogato in sivolaso Beckerjevo zakonsko dvojico blizo Mason Cityja. V kratkem pričakujejo aretacijo, ki prinese veliko presenečenje.

Charles L. Thomas in njegov 13 letni brat Jack Thomas se nahajata pod ključem v Havani. Walter Mangold, vnuk Beckerjeve zakonske dvojice, je pod strogim nadzorstvom.

Iz Kenoshe prihaja vest, da so aretirali Earl Wentwortha in William H. Simonsa, ki trdita, da sta doma v Flintu, Mich. Oblapisal dobavo za 4,000 strojnih Beckerjeve zakonske dvojice. Sem sta prišla iz Chicaga.

ZOPET ŽRTEV TALIJANSKIH KLATEŽEV.

Chicago, Ill., 20. decembra. — Dim iz samokresa, ki ga je izstrelil talijanski klatež Louis Dellaiacono, alias "Louis the Masher", na policaja Mulvihilla, se je komaj razkadil, a že leži druga žrtev italijanskih klateževv v bolnišnici. Sullivan je s svojimi tovariši delal blizo South Sangamon ulice in W. Harrison ceste, ko je videl, da sta dva čedno oblečena talijanska klateža insultirala dva dekleta, ki sta klicali na pomoč. Sullivan in njegovi tovariši so z besedami odgnali talijanska klateža, ki sta se po desetih minutah zopet vrnila. Eden klateževv je potegnil samokres in ga izstrelil dvakrat na Sullivana. Potem strahopotnem činu sta klateža zbežala. Sullivan je bil zadet v ledje in prepeljali so ga v okrajno bolnišnico.

ALI JE UMOR?

Kansas City, Kans., 20. decembra. — Mrtvega so našli Arthur B. Sima, tajnika „oljne" družbe. Sim je bogatin in policija sodi, da je bil umorjen in oropan. Mrtvega in oropanega je vrgel morilec prek viadukta Intercity.

Sim je imel razbito lobanjo, zlomljenohrbtenico in našli so ga ležati ob železniški progi. Policija zdaj išče šoferja, ki je ponoči med 1. in 2. uro dirjal z avtomobilom prek viadukta.

3,000 DELAVCEV BREZ DELA!

Syracuse, N. Y., 20. decembra. — Javna posredovalnica za delo izjavlja, da je bilo v delavnicah v Syracuse odpuščenih v zadnjih treh tednih 3,000 delavcev, ker pohajajo naročila za municijo.

Semet Sloway kompanija, ki izdeluje municijo, še vedno odpušča delavce. Do sedaj je družba odpustila najmanj 1400 delavcev. Druge tvrdke odpuščajo delavce, ker jim primanjkuje surovin.

Mestne oblasti iščejo odpomoč proti draginji.

1,500 BUŠLJEV KROMPIRJA ČAKA NA VIŠJE CENE.

Milwaukee, Wis., 20. decembra. — Janssen, član komisije za živež, je odkril, da imajo farmarji v bližini mesta spravljenih 1,500 bušljev krompirja in čakajo, da pojdejo cene kviško, preden ga postavijo na trg. Janssen trdi, da mu je neki trgovec, ki trži na drobno, dejal, da osebno pozna farmarje, ki drže v bližini mesta krompir od trga, ker upajo, da pojdejo cene še navzgor.

Janssen je dobil ponudbe za krompir po $1.53 do $1.60 bušelj, če ga vzame železniški voz. Krompir zdaj prodajajo na drobno po 50 do 55c peka, ali po $2 in več bušelj.

Komisija se je obrnila do 50 bankirjev v majhnih mestih za informacije o pridelku krompirja. Pisala je tudi županom 15 velikih mest v Združenih državah, da ji sporoče, kakšne korake so podvzeli proti draginji.

Ženski poljski klub je priporočal na shodih, da žene bojkotirajo mleke od prvega januarja bodočega leta, dokler cena ne pade na 4 cente za pint in 7 centov kvart. Žene so priporočilo sprejele. Nadalje so sklenile, da razširijo organizacijo klubov tudi na žene, ki niso Poljakinje. Kadar bo organizacija izdelana, se skliče velik protesten shod v Avditorij.

Sirovo maslo je bojkotirano, kljub temu se je v ponedeljek podražilo za 1½c.

B. D. White, izvedenec za produkte iz mleka v Milwaukee, pravi, da bodo sedanje visoke cene za sirovo maslo, sir in mleko bolj škodile producentom kot koristile.

White pravi:

Družbe, ki se pečajo s produkcijo kondenziranega mleka in mlečnega praška, plačajo farmarju na njegovem domu 5 centov za kvart mleka. To je najvišja cena za mleko na zapadu, ki jo je kedaj doseglo. Trgovci z mlekom v Milwaukee plačajo $2.90 za sto funtov mleka, ki prihaja od krav, ki so bilo podvržene skušnji s tuberkulinom. Te razmere ne morejo obstati dolgo časa.

SVETNIK "BILLY" JE PRISEL ZASTONJ NA POMOČ.

Boston, Mass., 20. decembra. — Nekaj mesecev je tukaj misjonaril "Billy" Sunday, izganjal peklenščeka in opominjal ljudi k pokori. V vsaki misjonski pridigi je Billy zabičeval poslušalcem, če so volilci, naj glasujejo za prohibicijo. Protisalunska liga je napela vse svoje moči, da dobi volilce na svojo stran. Izdala je na tisoče okrožnic, ki so priporočale volilcem, naj posuše Boston. Protisalunski ligi so pomagale prohibicionistične Amazonke. Nosile so bandera, na katerih so bili naslikani majhni otroci in se je bliščal napis: "Prosimo, varujte nas s tem, da glasujete proti salunom." S temi banderi so stale blizo volišč da je moral vsak volilec mimo, ki je šel na volišče.

V prohibicionističnem taboru so bili sigurni zmage, saj jim je pomagal sam svetnik "Billy", o katerem je šel glas, da je dosegel najbolj čudezne uspehe tam, kjer so živeli najbolj zakrneni grešniki in niso drugi misjonarji dosegli najmanjšega uspeha.

Ko so bili glasovi preštet, je prišel strašen maček za svetohlince in tiholazce. Za prohibicijo je bilo oddanih 29,997 glasov, proti pa 53,459. Svetohlinci bi še prebolel ta udarec, a najbolj jih boli, da so nazadovali v glasovih od lanskega leta. Lani so dobili za prohibicijo 31,877 glasov, proti nji pa 46,115.

CENJENIM NAROČNIKOM IN ČITATELJEM.

Sredina številka se je zakasnila radi nujnih popravil v električni centrali. Ves obrat v tiskarni je stal 18 ur.

Kdo je odgovoren za visoke mesne cene?

CENO ZA MESO V PRODAJI NA DROBNO DOLOČI MESAR, KI GA PRODAJA.

Za temelj služi 20% dobička.

Chicago, Ill., 20. decembra. — Prav težko je dobiti podatke za prodajo mesa na drobno iz dveh vzrokov:

1. Mesarski kralji, ki prodajajo meso na debelo, ne obelodanijo določenih cen.

2. Cene za meso v prodaji na drobno se menjajo. Cene gredo gori in zopet doli in se večina ravnajo po cenah, ki so določene po mesarskih kraljih za meso v prodaji na debelo.

Naravno je, da mesar sam določi ceno in profit za meso, ki ga prodaja na drobno. Mesar se pri tem ozira, koliko proda mesa, kje se nahaja njegova mesnica, kakšni so njegovi odjemalci, katere vrste mesa gre največ itd.

Povprečno gre za obratne troške mesnice od 14 do 16% od cene na debelo. Ravnotako povprečno mesarji pribijejo ceni na debelo 20%. Pri tem so všteti obratni troški za mesnico in čisti dobiček.

Poljedelsko ministrstvo je dognalo s poizvedovanjem, da so cene različne, če mesar naroči le polovico vola ali četrtinko vola. Poizvedbe so bile vpeljane v petdesetih glavnih mestih, ki so dognale sledeče:

Povprečno je sveže goveje meso na debelo v petdesetih mestih po 8.08 funt, v prodaji na drobno pa 1099c, ali za 38.1% dražje kot v prodaji na debelo.

V mestih ob severnem Atlantiku je povprečna cena na debelo za govedino 8.95c, na drobno pa 11.32. Razlika je torej 31.4%.

V mestih ob južnem Atlantiku je cena za govedino na debelo 8.50c funt, na drobno pa 11.60c. Torej je dražje v prodaji na drobno za 37.9%.

V severnih centralnih državah stane funt govedine na debelo le 7.69, na drobno pa 10.17c. Razlika je 37.6%.

V južnih centralnih državah je cena za govedino na debelo le 6.92c, na drobno pa 10.53. V prodaji na drobno je meso torej dražje za 53.6%.

V zapadnih in pacifičnih državah je razlika med ceno na debelo in na drobno 39.4%.

Pronašli so, da se mesarji, ki prodajajo meso na drobno v velikih mestih zadovoljijo z nižjo ceno kot oni v malih mestih.

Največja razlika med ceno na debelo in na drobno je v sledečih mestih:

Fort Smith, Ark., 56.8%; Mobile, Ala., 63.9%; Nashville, Tenn., 62.7%; Natchez, Miss., 56.4% in Schrevenport, La., 68%.

Poročilo nadalje izkazuje, da so od skupne cene dobili živinorejci od 54 do 85%; tržni troški (mešetarji, železnice itd.) so 2 do 5%; mesarski kralji so dobili 2 do 9%; mesarji, ki prodajo meso na drobno, pa 8 do 38 odstotkov.

ZOPET NEZGODA V RUDNIKU.

Birmingham, Ala., 20. dec. — V rudniku Edgewater, ki je lastnina Tennessee Coal Iron and Coke družbe, je nastala eksplozija, **ki je zaprla izhod iz rudnika 80 rudarjem.** Prav malo je upanja, da rešijo rudarje, dasiravno je rešilno moštvo takoj pričelo z rešilnim delom.

Razstrelbo je povzročil treskajoči plin.

4,000 STROJNIH PUŠK ZA ZDRUŽENE DRŽAVE.

Washington, D. C., 20. decembra. — Vojni department je razpisal dobavo za 4,000 strojnih pušk Wiekerjeva sistema, ki bodo stale $5,500,000. V kratkem razpiše dobavo še za ostale strojne puške, ki so za regularno armado in milico. Vseh strojnih pušk bo naročenih za $9,500,000.

Vreme.

V četrtek ne bo v Illinoisu velike spremembe v temperaturi. Večina bo nebo oblačno in mogoče prične zopet snežiti.

Upanje za mir še ni izgubljeno.

Klanje na vseh frontah se nadaljuje.

MACKENSEVE ČETE ŠE VEDNO PRODIRAJO NAPREJ — RUSI SE TRUDIJO ZADRŽATI MACKENSENA. — PRI VERDUNU SE VRŠE TOPNIČARSKI DVOBOJI. — RIM POROČA O BOJIH OB TIROLSKI MEJI IN NA PRIMORSKEM. — AVSTRIJA MOLČI O TEH BOJIH.

ZADNJE VESTI.

Savannah, Ga., 21. decembra. — **Brzovlak iz Jacksonvilla v Chicago je skočil devet milj od Opelike, Ala., raz tir. Šest voz se je prekucnilo prek nasipa. Nezgodo je povzročila zlomljena tračnica. En pasažir je ubit in več oseb je ranjenih.**

Washington, D. C., 21. dec. — **Turška vlada je dovolila 200 Američanom, da zapuste Sirijo pod pogojem, da ostanejo mesec dni v Bajrutu. Vlada je določila ta pogoj, da postanejo brezveljavne vojaške informacije, če jih sploh kaj imajo.**

Brest, Francija, 21. decembra. — **Potapljača je potopila angleški parnik "Flinston". Kapitana in prvega strojnika so odvedli na potapljačo kot ujetnika. Moštvo se je rešilo.**

Amsterdam, 21. dec. — **Taegliche Rundschau v Berlinu takole komentira Lloyd Georgev govor:**

"Anglija bi lahko zahtevala odškodnino, če bi Nemčija napovedala vojno Angliji, če bi mi zakrivili vojno, če bi izvršili hudodelstva proti mednarodnemu pravu in če bi bili mi premagani."

Socialistični dnevnik Vorwaerts pravi:

"Lloyd George pravi, da pade hudodelstvo na dušo tistega, ki nalašč podaljšuje vojno. Ali te besede ne izrekajo ostre samoobsodbe, če Anglija zavrne pogajanja, ki so jih ponudile centralne sile?"

"VRATA ZA MIR SO ŠE ODPRTA", PRAVI BERNSTORF.

Washington, 20. dec. — V tukajšnjih diplomatičnih krogih prevladuje upanje, da pride do mirovnega pogajanja med centralnimi in ententnimi zavezniki. Predsednik Wilson in državni tajnik sicer nočeta odprto govoriti o tej stvari, toda izvedelo se je, da smatra vlada, da je Lloyd George v svojem včerajšnjem govoru pustil izhod, potom katerega bo mogoče nadalje razpravljati o miru. Tega mnenja so tudi poslaniki nevtralnih držav. Washingtonski diplomati stavijo veliko nade na Lloyd Georgeve besede: "Zavezniki morajo čakati, da vidijo, kakšne pogoje in kakšne garancije ima Nemčija in da li sploh ima boljše garancije kakor tiste, ki jih je tako brezskrbno prelomila". Iz zanesljivega vira, ki je tesno v zvezi z nemškim poslaništvom v Washingtonu, se je izvedelo danes, da je Nemčija pripravljena predložiti zaveznikom natančne mirovne pogoje.

Nemški poslanik Bernstorf je danes dejal: "Iz govora Lloyd Georga je razvidno, da z odgovorom Anglije še ni stvar končana. Meni se dozdeva, da so vrata odprta najmanj še za eno izmenjanje not, ki pa bodo govorile o bodočnosti in ne o preteklosti".

Dalje je rekel poslanik, da bo Nemčija odgovorila na noto Anglije in njenih zaveznikov, razen če bi nota izrecno zavračala vsako nadaljno razpravljanje. V nemškem poslaništvu nič ne tajijo, da bo Nemčija vporabila vsa diplomatična sredstva, ki so ji na razpolago, da izposluje mirovno konferenco.

KAJ BO ODGOVORILA NEMČIJA?

London, 20. dec. — V uradnih krogih trdijo, da bo nota zaveznikov, v kateri bodo naznanili Nemčiji odklonitev njene mirovne ponudbe, vsebovala glavne točke Lloyd Georgevega govora, ki ga je včeraj govoril v parlamentu. Zavezniki bodo zahtevali od Nemčije natančne mirovne pogoje.

Veliko vprašanje pa je, kaj bo odgovorila Nemčija. Ali bo Nemčija poslala drugo noto, katera bo načelno soglašala z govorom Lloyd Georga? — Glede tega vprašanja vladajo v Londonu različna mnenja. Vsakdo čuti, da je Lloyd George pustil odprto pot za nadaljno izmenjavanje not, ali zdaj je odvisno od Nemčije, da li bo diplomatično izkoristila to odprto pot. Lloyd George je govoril o "odškodnini in zadoščenju za preteklost" in o "garancijah za bodočnost". Dejal je tudi, da "se ni mogoče ozirati na mirovno ponudbo brez navedenih pogojev". Ako se bo torej odgovor zaveznikov na nemško noto glasil v tem smislu, tedaj bo Nemčija diplomatično prisiljena odgovoriti s pogoji ali pa pretrgati to, kar je prva začela.

V splošnem vlada mnenje, da se bo nadaljevala vojna, in vsa znamenja kažejo, da se Anglija pripravlja na bojne operacije v veliki meri. Lloyd George je včeraj jasno naznačil, da še ne upa na konec vojne, ko je v parlamentu razvijal svoj vojni program. Glavna točka tega programa je mobilizacija moškega prebivalstvu po vzgledu Nemčije, da bo namreč vsak moški prisiljen prijeti za delo, ki mu ga odmeri vlada in za katrinega je sposoben. Druge točke Lloyd Georgevega programa so: Drastični koraki za omejitev osebnega profita v svrho, da si država zajameči večje dohodke; popolna državna kontrola nad živili; podržavljenje parnikov; prekomorske kolonije dobijo več pravic v vodstvu vojne; hitra rešitev irskega vprašanja, dasiravno še ni navedeno, na kak način.

Zbornica je bila natlačeno polna in navzoč je bil vsak poslanec, kogar ni slučajno zadržala bolezen. Navsočih je bilo tudi več poslancev, ki so prihiteli naravnost iz zakopov na fronti in ki so bili v vojaški uniformi. Vse galerije so bile polne in še celo na ženski galeriji ni bilo praznega sedeža.

Današnje jutranje časopisje burno odobrava Lloyd Georgev govor in izjavlja, da je govoril ravno tako kakor misli in želi angleški narod.

Amsterdam, 20. dec. — Prvi odmevi iz Berlina na včerajšnji premierjev govor v Londonu niso preveč pesimistični. Kljub temu, da je Anglija z ostalimi zavezniki vred zavrgla mirovno ponudbo, vendar je še to korak k napredku, da bodo zavezniki formalno odgovorili na mirovno noto. Vprašanje, da li bo Nemčija takoj odgovorila s pogoji ali bo čakala bolj ugodnega trenotka, je v Berlinu še zdaj problematično. Da bodo med mirovnimi pogoji Nemčije in pogoji zaveznikov zijala velika nasprotja, o tem je vsakdo prepričan, ali obenem so v Berlinu tudi prepričani, da Nemčija ne bo odnehala z diplomatičnim delom za mir.

POLOŽAJ NA BOJNIH FRONTAH.

(Po uradnih poročilih).

Berlin, 20. dec. — Nemške čete se bližajo točkam na severnem bregu Donave. Meckensen je že dosegel črto od Rimnik-Sarata do Filipešta, Batogu in Viziru in se nagle bliža Braili, velikemu pristanišču blizo izliva Donave. Ruske zadnje straže, ki so branile črto ob Jalomici in s tem pomogle rumunskim četam, da so se umaknile za Seret, so prišle v škripce, iz katerih se jim ne bo mogoče izviti.

Ruske patrulje v Godin Tomnateku v Karpatih, kakor tudi ruski napadi v Putna-dolini so bili odbiti. V zadnjih dveh dneh so Mackensenove čete v lokalnih spopadih na Rumunskem ujele čez 1000 Rusov in uplenile mnogo vozov. V severni Dobrudži se sovražnik neprestano umiče proti severu za svoje nove, utrjene pozicije. Naša armada napreduje v nižinah Donave.

Petrograd, 20. dec. — Prodiranje Nemcev je bilo na več krajih ustavljeno ob črti Seret v severnoiztočni Rumuniji, kjer se nahajajo močne utrdbe. V okolišu vasi Batogu, zapadno od Vizuru, so naši topovi razpršili dva škvadrona sovražne kavalerije z eno baterijo; sovražnik je ostavil dva topova. V gozdnih Karpatih sta dva bataljona Avstro-Nemcev skušala napasti našo pozicijo na višini južno od gore Lamuntelu, toda naš artilerijski ogenj je odvrnil napad.

V okolici Grabkovcev, ki se nahajajo ob železnici Tarnopol-Zločov, je

(Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopec.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c na tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.15 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (December 31—16) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam s tem dnevom poteče naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Morilec demokracije.

Oficijelna Nemčija, zagovornica nemških kapitalističnih interesov, je prišla v javnost z mirovno noto. Kaj je oficijelno Nemčijo napotilo do tega koraka, ne vemo. Ali zahteva tam ljudska masa tako glasno mir, da se oficijelna Nemčija ne more več ustavljati temu opominu? Ali smatrajo nemški kapitalisti, da je sedaj zanje najugodnejši trenotek, da pride njih ponižna dekla — nemška vlada z mirovno ponudbo, katerega se ne sme zamuditi, da ostanejo interesi nemških kapitalistov dobro zavarovani?

Ne, tega ne vemo! Znano nam je le, da obstoji tamkaj cenzura, odkar je izbruhnila vojna, ki skrbi zato, da svet ne izve, kar nemškim mogotcem ni všeč, da pride v javnost. Vemo tudi, da obstoje na Angleškem in v Nemčiji kapitalistični krogi, ki so za nadeljavanje vojne do zadnjega moža. To so isti kapitalistični krogi kot jih imamo v Ameriki in ki zahtevajo in priporočajo, da se uvede **splošna vojaška obveznost.** Znano nam je tudi, da obstoji v Angliji ravnotaka cenzura kot v Nemčiji, odkar so se pričeli evropski narodi mesariti med seboj v interesu svojih gospodarjev. In če sodimo Lolyd-Georgev govor za nadeljevanje vojne z ozirom na to, da ima ljudstvo na Angleškem ravnotako zamašena usta kot v Nemčiji, ne moremo trditi, če je Lloyd-George radi tega za nadaljevanje vojne, da se **odpravi prusjaštvo ali da se vbije liberalizem na Angleškem.** In mogoče ni več daleč trenotek, da se vprašajo Angleži, kateri čutijo in mislijo demokratično, da mogoče njih vlada želi, da se nadaljuje vojna, dokler ne bo **angleška demokracija popolnoma uničena.**

Tudi v Nemčiji ni le en Liebknecht, ampak na stotine in tisoče jih je, ki žele, da narodi na svetu žive v bratstvu in prijateljstvu. Cenzura skrbi, da ti tisoči ne morejo povedati v svet, kako čutijo in mislijo.

In če bi se javno vprašalo, ali naj Rusija zopet zasede Varšavo in Carigrad ,tedaj bi angleški, francoski in italijanski demokrati je odgovorili z glasnim protestom. To tega javnega vprašanja ne pride nikdar, še toliko manj pa do odgovora tistih ljudi v teku vojne, ki stremijo za tem, da bi vsi narodi na svetu živeli v svobodi, da ne bi človek tlačil človeka. Cenzura skrbi, da ne pride do takih javnih vprašanj in odgovorov.

Če bi v Avstriji vprašali, kako naj se združijo Jugoslovani, komu naj pripadejo Furlanija in južna Tirolska, bi odgovorili vsi, ki nočejo, da narod gospoduje nad narodom. Pa vendar molče! V Avstriji je cenzura, v ozadju pa stoje vislice kot svarece znamenje za tiste, ki hočejo povedati, kar jim teži srce.

Cenzura se je v sedanji vojni spremenila iz militarističnega orožja v politično. **Za goljufive vlade je sredstvo, s katerim goljufajo narode, da umirajo za dvomljive vzroke.**

Splošna vojaška obveznost in cenzura dajeta majhni skupini vladajočih navihancev moč, da lahko delajo z narodi, kakor se jim poljubi, da postajajo tirani z neomejeno močjo, ki teptajo narode, ki se jih prišteva med kulturne.

In v Združenih državah ne bo nič boljše, če se uvede splošna vojaška dolžnost in pride do vojne. Komaj bo vojna proglašena bo uvedena tudi **cenzura.** Naša vlada bo izvršila, kar zahtevajo matadorpi nazadjaškega militarističnega gibanja. Ameriški vojaki bodo lahko umirali za Morganovo ali Rockefellerjevo tvrdko ali druge industrijalne kneze.

Združene države lahko napovedo vojno, pa naj konča s slavno zmago ali s porazom za nas, služila bo pa le reakciji, da se uniči ameriško demokracijo.

Militarizem in svoboda sta dva nasprotna pojma in ne moreta živeti v enem narodu. Če se po naših žilah pretaka hlapčevska kri, smo za militarizem. Ako smo za svobodo, smo proti militarizmu in proti kapitalizmu, njegovemu stricu, kajti vojna je morilec demokracije in nas peha nazaj še v hujšo mezdno sužnost.

THE GRILSE, FORMERLY THE WINCHESTER

Kanadska torpedovka "Grilse", o kateri se poročali, da se je izgubila v strašnem viharju, ki je pa po hudem boju z viharjem srečno dospela v luko.

DOPISI.

Moon Run, Pa., — Tudi tukaj, čeprav smo v skritem kraju, nas je našla tista mrzla severna burja, ki tuli in zavija okoli voglov da je čudno. Tako se le bolj peči tiščimo in čitamo naše napredne delavske liste. — Kar se naselbine Moon Roun tiče, je začela precej dobro napredovati v društvenih in političnih ozirih. J. S. Z. klub št. 175 prav dobro napreduje in na zadnji seji je zopet pristopilo pet novih članov drugo sejo jih bo pa še več, kakor se sliši. Prav je tako, le tako naprej in gotovo bomo prišli do cilja.

Še nekaj. Tukajšni mladeniči priredijo 30. decembra t. l. veliko plesno veselico v korist od vojne prizadetim sirotam v stari domovini. Da se razumemo, te veselice ne priredi kako društvo, ampak mladeniči sami priredijo to stvar. So pa večinoma vsi člani društva št. 88 S. N. P. J. Vabimo tem potom vse rojake in rojakinje iz Moon Run in bližnje okolice, da nas posetijo na tej veselici. Igrala bo izvrstna godba na pihala in plesali bodo vsakovrstni šaljivi pari. Sploh bo dovolj različne zabave. Vstopnina za možke 50c, dame 25c. Začetek ob šesti uri zvečer. Torej na veselo svidenje 30. decembra v dvorani društva sv. Barbare! — Joe Snoj.

Johnstown, Pa. — V obče je znano, da je propadla Slovenska Liga; naivno pa bi bilo misliti, da ligašev ni več med nami, posebno kar se našega okraja tiče. To se je pokazalo na zadnji redni mesečni seji dr. Adrije, št. 3 S. N. P. J. S klici: "Proč s politiko od društva!" češ da je društvo samo za podporo in nič druzega, se pač označujejo nekateri člani, da ne poznajo ustave in pravil S. N. P. J. To je dokaz, da razni Faletiči še niso izginili iz jednote. Razloček je le ta, da hočejo dotičniki nevedoma škodovati napredku naše organizacije. Mnogo jih je še, ki prisežejo na tešče, da je sodrug Kristan v službi Avstrije. To so si zapomnili iz lista, ki je bil dolgo časa po krivici "edini", zdaj pa je "največji" delavski dnevnik. Ej, ko bi si zapomnili ligaši še kaj drugega. Potem bi bil bivši "edini" in sedaj "največji" dnevnik že davno v nirvani. Ko je "Proletarec" izšel so pisali gospodje: "Pa čemu nam bode ta "Prokleta-reč!" Za najprimitivnejšo porabo je predrag, za drugo pa ni. Yes sir, dotični edini dnevnik je nekoč tudi pisal: "**Dandanes je vsak pameten človek socialist!**" Nekoliko časa po tem je pa zopet pisal; "**Mi nismo socialisti!**" Bratje, delavci, premislite stvar malo! Pomislite: vsak pameten človek je socialist, le gospodje pri bivšem edinem in sedaj največjem slov. dnevniku — niso, zato, ker niso . . .! Če bi dal kdo vezati vse letnike omenjenega dnevnika od časa, kar je izšel Proletarec, bila bi to najbolj čudna knjiga na svetu. Ko nas je zadnjič obiskal zastopnik "Največjega", prodajal je "paternoštre" kar na ulicah. Nehote mi je prišla na misel ona Aškerceva:

"Molek naj drži Slovence v roki
in mu božjih potih roma naj!
Tirčino zemljo naj prepušča drugim,
samo skrbi naj le za sveti raj!

Lucifer iznašel sam je znanje,
on učil je misliti ljudi;
no, zato pa zapeljicev stari
v peklu za pokoro zdaj gori . . ."

Že par let sem gojijo nekteri društveni člani željo, da bi si omislili svojo lastno dvorano za vzdrževanje sej. Danes so razmere take pri nas, da vsa napredna društva, kakor tudi soc. klub št. 65, podpirajo najbolj klerikalno slovensko društvo v Ameriki. — Bratje na delo za svojo dvorano. Smelo trdim, da bo pri tej ideji tudi klub št. 65 pomagal, kolikor bo v njegovi moči. Apeliram na vse članstvo društva Adrija, kakor tudi na sodruge pri klubu, da razmotrivajo o tej stvari takoj na prvih sejah. Pozdrav zavednemu delavstvu! (Terbovčev se Vam tudi tem potem iskreno zahvaljuje za laskav "poklon", pripisan na posebnem listku. Op. pomož. ured.) — Heretik.

Biwabik, Minn. — Kar se tiče dela, ga je tukaj obilo, dobi ga vsak delavec, ki pride od drugod samo za nas nektere domačine imajo še piko od zadnje izgubljene stavke. Seveda krivi nismo mi, da je bila stavka izgubljena, ampak kompanijski petolizci, kterih se žalibog ne manjka med našim svetom. Toda kaj bi se človek jokal po zlitem mleku, ko je prepozno in nič ne pomaga. Prišel bo pa čas, ko bo marsikateremu žal, da je bil stavkokaz, toda bo prepozno. Treba si jih je samo zapomniti. —

Vreme imamo tu lepo in suho, kljub temu pa mraza ne manjka.

Pred kratkem je nemila smrt iztrgala iz naše srede rojaka Matt Vidasa. Po poklicu je bil saloonar in šele 40 let star. Bil je član štirih podpornih društev. Zapušča žalujočo soprogo in dvoje nedoraslih otrok v starosti šest in osem let; nadalje tudi mater in tri brate. Vsem izrekam na tem mestu moje iskreno sožalje! — Pogreba se je vdeležilo šest društev in sicer N. H. Z. O. štev. 368, Sv. Janeza Krst. štev. 13, S. M. P. J. štev 81, S. D. štev. 211, Srce Jezusovo K. Z. štev. 238 iz McKinley in postaja sv. Barbare iz Pinneville. Zahvaljujem se obenem društvom iz McKinley in Pinnevilla, ki so se prostovoljno vdeležila pogreba našega sobrata. — Tukaj se je zopet pokazalo, koliko je vredno to, če rojak spada k kakemu podpornemu društvu. Kljub temu pa je še mnogo zaslepljenih rojakov širom Amerike, ki pravijo: "I zakaj pa mi bo društvo!" Dokler je človek zdrav lahko tako govori, ali če ga zaloti bolezen, je druga. Mnogokrat se pripeti, da človek zjutraj zdrav vstane, pred večerom pa je že v bolniški sobi, ali pa celo na smrtni postelji. In kdo se bo brigal zanj v bolezni ali za njegove zemeljske ostanke, ali žalujočo družino v slučaju smrti, če dotičnik ni bil pri društvu, drugače pa morda je tudi v slabih finančnih razmerah, kakor nas je večina delavcev!

Rojaki, posnemajte našega pokojnega sobrata Vidasa, ki je bil član štirih društev. Ne bodo ga pogrešali samo mati, vdova, hčerki in bratje njegovi, ampak žalujemo za njim tudi vsi društveni sobratje in pogrešali ga bomo. — Je vedno deloval v korist društev. (Kar se tiče seje, smo izpustili, ker je prepozno. Op. ur.)

Končno pozdravljam vse člane S. N. P. J. in čitatelje Prosvete.

Louis Delak, zapisnikar.

Franklin, Kans. — Podpisani se iskreno zahvaljujem društvu Sesterska Ljubezen št. 187 S. N. P. J. za njih naklonjenost in pomoč. Članice omenjenega društva, so namreč priredile plesno veselico in čisti dobiček naklonile meni revežu. Te dni bom obhajal dveletnico, žalostno dveletnico moje bolezni. Bil sem namreč po nesreči obstreljen od nekega pritlikavca. Podvrgel sem se dvakratni operaciji in potem sem hodil od zdravnika do zdravnika iskajoč pomoči, toliko časa, da so se izpraznili vsi kotički po žepih. Zdaj sem brez sredstev sam, kakor tudi žena in dva mala otroka. Lahko bo rojakom in sobratom razumeti, kako neizmerno sem hvaležem članicam dr. Sesterska Ljubezen št. 187, ki so se me spomnile v mojem bednem položaju s takim lepim darilom. Še enkrat iskrena hvala, ne bom vas pozabil do groba! — Karl Košir.

Wick Haven, Pa. — Ker je moj zadnji dopis povzročil toliko groma v naši naselbini, treba je pojasniti, da je to treskanje in grmenje čisto neosnovano. Tiste učene glavice ,kterim se sanja, da se je moj zadnji dopis nanašal na brata Tony Potokarja v Wick Haven, Pa., naj pazno čitajo tole: Plemeniti Gajžla, ali kakor se včasi imenuje tudi Terbovčev Tone, živi v Cicero, Ill. in ne v Wick Haven. Par milj od tam je mestece Lyons, kjer ima saloon in lep senčni vrt rojak in sobrat Martin Potokar. (Pomnite, da ni samo en Potokar na svetu!) Na omenjenem vrtu prirejajo chicaški Slovenci poleti radi piknike in veselice in tudi društvo Slavija št. 1 S. N. P. J. priredilo je bilo menda enkrat julija ali avgusta piknik na Potokarjevem vrtu v Lyons. Na tem pikniku bil je navzoč, kar je menda samoumevno, tudi sobrat Tone Terbovčev, ki se včasi imenuje tudi pl. Gajžla in pri tej priliki so si menda nekaj skočili v lase on in pa nektere članice društva Nada št. 102 S.N.P.J. Kaj hudega mislim ni bilo, samo polivali so se z vodo iz Potokarjevega korita. Ker je bil pl. Gajžla sam, torej v manjšini, bil je polit, kot kužek. Seveda so se z obleko vred zmočili tudi neki "pildki", ki jih je imel po žepih in ki so za piknik neobhodno potrebni. Kajpak nobeden ne verjame, da bi nosil pri sebi kake svete podobice ali škapulirje, ampak to je bilo le poetično ime za bankovce po petdeset, dvajset in ne vem koliko dolarjev še. Te "pildke" moral je torej pl. Gajžla sušiti na "fenecu" pri Potokarju v Lyons, Ill. in o teh "pildkih" je bil govor v zadnjem dopisu, s kterim sem ga vabila naj se vdeleži veselice 30. decembra in naj posušene "pildke" seboj prinese. Nekteri učenjaki pa so zagnali krik in vik, da se to tiče brata Tony Potokarja tu v Wick Haven in grozili so da razbijejo glavo dopisnici, oziroma dopisniku in pl. Gajžli, če pride. (Po mojem mnenju si bo pl. Gajžla gotovo dvakrat premislil, predno se vabilu odzove in pride v W. H., če so res tako hudi ljudje pri vas! Op. pom. ured.)

Bratu Tony Potokarju tu v Wick Haven gre vsa čast za trud, ki ga je imel o priliki zadnje veselice, ker on je veliko pripomogel, da si je društvena blagajna opomogla za $40.00. Tudi gospa Potokarjeva se je mnogo trudila s pripravljanjem gorkega in mrzlega, prigrizka, dasi ni članica društva in ji gre vse priznanje za njen trud. To je bilo potrebno omeniti, da ne bo spet kteri rekel, da se Potokarje po "cajtengah" daje, ker je bilo baje premalo dobička pri zadnji veselici! Čudno je, da nekteri ljudje vsako še tako nedolžno stvar ali šalo na slabo obrnejo. V prihodnje naj bi se rajši prej prepričali zakaj se pravzaprav gre in šele potem naj bi govorili. Torej še enkrat, da bodo učene glavice razumele: "pildki" so se posušili pl. Gajžli na pikniku v Lyons, Ill., ne pa bratu Tony Potokarju v Wick Haven, Pa.!

Vsem zavednim rojakom priporočam, naj se naročajo in pridno čitajo dobre delavske liste, kot sta Prosveta in Proletarec in pristopijo k socialističnemu klubu. Težka je pot pri širjenju socialističnih idej, a upanje imamo, da bo z vsakim dnem boljše. Tudi nezavedni delavci bodo končno spregledali in se pridružili soc. stranki, v kteri edini je rešitev delavskega problema.

Končno naj še omenim, da niso spisali tega, niti prejšnega dopisa niti Frank Hribar, niti Fr. Dernovšek in srečno novo leto želi vsem. — "Ljubljanska kuharica".

Leadville, Colo. — Ker so se zadnje čase delavcem skoro povsod zboljšale plače ,smo se tudi v Leadville domislili, da bo treba nekaj ukreniti, ako se hočemo preživeti pri tej neznosni draginji. Operatorji seveda niso hoteli nič slišati o tem, a prišlo je tako daleč, da so se morali končno vendar podati. Z dnem 1. dec. bili so prisiljeni zvišati mezde od $3.30 na $3.50 in tako naprej. Ker se jim je pa zdelo, da je to nekoliko prehud udarec za nje, za nas delavce pa kar tamala nebesa, so nas pa presenetili s podaljšanjem delavnika za pol ure. Potem so nas pa še vprašali, če smo zadovoljni stem. Delavci smo seveda odgovorili da ne, nakar so nam gospodje rekli, da, kdor ni s tem zadovoljen, gre lahko domov. To smo tudi storili in pustili delo vsi, razen par žalostnih izjem. Za tistih par možakov, ki so ostali na delu ,da se prikupijo operatorjem se nismo menili, ker smo vedeli, da z njimi si gospodje ne bodo dosti opomogli. Bili smo prepričani, da bomo zmagali ,prvič, ker celo postave države Colorado določajo osemurni delavnik in ker nam je prišla na pomoč tudi organizacija W. F. of M., dasiravno nismo bili organizirani. Posledica je bila, da je kompanija že po dveh dneh odstopila od svoje zahteve za polurno podaljšanje delavnika in delavci so se vrnili na delo po manjših rudnikih, ki so v najemu ravno iste kompanije (Geo. Gramar and Co.) Nekaj pa jih je ostalo še na štrajku, ker družba nas nekterih ni hotela nazaj sprejeti. Končno smo zmagali tudi tukaj in delo je dobil vsak, kdor se je vrnil, razen par mož, ki so delali nemire. Zmaga je bila popolna.

Mislili in upali smo, da bo ta, sicer kratka delavska borba ostala brez žrtev, a tudi ta je zahtevala žrtev iz naših vrst, dasi indirektno. Bil je to naš sodelavec Josip Smolič, doma iz Št. Vida na Dolenjskem, star kakih 38 let in oče šesterih otrok. Vstrajal je z nami na štrajku do zadnjega ravno isti dan, ko se je bo končala z našo zmago, se mu je mračil um in pognal si je kro v glavo, da je bil takoj mr Vsi sodimo, da se mu je zme vsled skrbi, kako bo preživel ž žino. Bil je vedno marljiv d vec na delavskem polju in a W. F. of M. Kot že omenjeno, pušča šest nedoraslih otrok in lujočo vdovo. Blag mu spo žalujočim ostalim pa moje s lje!

Kot vidite, smo zmagali na črti, ker smo bili složni. Pon smo na našo zmago, ki je pok la vsem, da si tudi mi Slovani pustimo vsega dopasti. — Re kom priporočam tem potom, d pridno organizirajo, ker org ziranim nam bo mogoče izvoj ti še marsikako zmago. — Fr Okorn.

Mineral, Kans. — Ena najve ih najhujših nesreč kar jih po zgodovina Cherokee County, godila se je, kot že poročano sredo ob 12:15 popoldne v r štev. 9 Mayer Coal Co., Stone ty. Ob času eksplozije nahajal je okoli sto rudarjev v ome nem rovu. Mrtvih je bilo 20 in njenih 10. Eksplozija je po vse počezne hodnike (cross-c in pognala nazaj ven ves z tako da so bili rudarji v tem delku zaprti in izročeni smrti. nimajo tukaj nobenih rešilnih prav, kar je prva in najve krivda kompanije, čakati so mo li okoli dve uri, da so prišli z šilnimi pripravami iz 18 milj daljenega Pittsburga. V tem su nabralo se je okoli rova polno žen in otrok, mater in rodnikov, kateri so vpili, jokal klicali iz rova svoje drage. Da kratko rečem, prizor je bil tak, ga ne bo noben pozabil, kdor je videl. V tem času je smrt birala v prizadetem delu rova je žrtve.

Eden rešenih članov S. N. P Louis Mandel je pripovedo "Kmalu popoldne zažvižgalo je hodniku, kot hud vihar, hitro to je vsak skušal uteči. Prva sta prišla srečno ven, drugi je, namreč dva Angleža in Francoz so pa zgrešili pot, na sto, da bi se obrnili ven, so š ravno isto smer, kjer se je pr tila razstrelba in kjer so bili vsi mrtvi. Ker je bila smrt v uhodu gospodar, prijela je t te, da je pomnožila žrtve sv Dim je bil tako gost, da bi ne del luči, ko bi jo imel pol če od oči. Ker pa nobena luč v kem ni gorela smo bili v temi, vedajoč se, da ne bomo nikoli videli dneva. Spoznali smo, nam je ven nemogoče priti, ob li smo se torej v notranjost r Po temi smo tavali, prijemajoč za tračnice, tako smo šli na šest nas po številu. Delali smo z s tem, da smo vrteli svoje po nike, ali pomagalo ni nič. P žaj za nas je bil kritičen, ve smo, da je ni rešitve, kljub te ni noben obupaval. Neki ogr Slovenec je še rekel, da edino mu je žal ker ima doma še 5 da jih še teh ni poprej pora Prihajalo nam je zmiraj sla popadali smo po tleh in čakali svoj konec. Na vse zadnje, ko že noben ni več zavedal, je pr rešitev — in na kak način! Re no moštvo stalo je pred vrati, tere so vodile v naš hodnik, a ben se jih ni upal odpreti, d ravno so imeli na glavi varnos kape. V tem je pa prišel iz re ven Frank Grobolšek, izmučen smrti in z lučjo. Še le potem je upalo rešilne moštvo z varn nimi svetilkami in kapami no in še to le toliko daleč, kolikor šli pogumni možje brez varno nih kap, kljub prepovedi "fo mana" Ed. Ryan. Zasluga, da bilo še več mrtvih, gre Slove ma Ignac Grossu in Johnu Če katera sta rešila menda štiri lastno nevarnostjo. — Imena n vih Slovencev so:

Mike Oresk, spadal k S. N. P. J. in S. D. P. Z.

John Lavretič, spadal k S. P. J. in dr. sv. Barbare.

Frank Jerina, spadal k J. S. J. in dr. sv. Barbare.

Rudolf Trele, spadal k J. S. J. in dr. sv. Barbare.

Matt Rott, spadal k S. S. P. Pavel Komac, spadal k dr. Barbare.

Chas. Rott, sin Matt Rotta, ž nobenega društva.

Tony Krušel, nobenega društ

Zadnja dva sta mlada, prvi koli 17 let, drugi 20. let. Up da bo poročal še kdo drugi, z končam svoje žalostno poročilo.

Fr. Jug

Evropska vojna in vesti iz inozemstva.

(Nadaljevanje iz prve strani)

...ska artilerija razpršila bataljon sovražnika. Južno od Brzezany so Nemci včeraj bombardirali okolico Potuo... s topovi velikega kalibra.

Pariz, 20. dec. — Na naši novi fronti pri Verdunu se nadaljuje vroče topniško bojevanje; Nemci posebno bombardirajo Louvemont in Chambrettes, gozd Caurieries in okoliš Bezonvaux. Infanterijskih akcij ni bilo. Na ostalih krajih fronte se poživlja artilerijsko bojevanje v manjši meri.

London, 20. dec. — Naše čete so z uspehom eksplodirale več min južno od Neuville St. Vaasta. Sovražnik je včeraj užgal mino južno od Ypresa, ki pa ni naredila našim zakopom nobene škode. Nemška artilerija je bila zelo aktivna v okolici Eaucourta ob Somme.

Berlin, 20. dec. — Na iztočnem bregu Mase (Verdun) je bila včeraj popoldne ljuta artilerijska bitka. Francozi so napadli Fossejev gozd in po vročem boju je ostala pozicija Chambrettes v njihovih rokah. Povsod drugod so pa bili odbiti. Na obeh straneh Somme je oživela artilerija in mine. Francoske čete, ki so prodirale proti našim zakopom severnozapadno in severna Rhemsa po močni topniški preparaciji, so bile odbite.

Rim, 20. dec. — Na Tirolskem se nadaljuje navadna artilerijska aktivnost, ki je bila včeraj posebno huda v dolini Astico. Naše baterije so uspešno streljale na sovražne čete, ki so bile na pohodu. Na Primorskem se vrše topniški dvoboji. Naše baterije so bombardirale avstrijske zakope na gori Kolk in železniški postaji v Volčjidragi in Ovčjidragi južnoiztočno od Gorice. Na Krasu so naši topovi razpršili avstrijske čete na pohodu.

ZAHTEVA PO PODRŽAVLJENJU RUDNIKOV NA FRANCOSKEM.

Pariz, 20. dec. — V francoskem parlamentu je predložena zahteva, da se podržavijo vsi rudniki, ki so v zasebnih rokah. Predloga se glasi, da edino vlada ima pravico operirati rudnike in da privatne družbe ne smejo več dobiti nobenih koncesij za operiranje rudnikov. Koncesije, ki so že dovoljene, se morajo preklicati. To se mora zgoditi v šestih mesecih od časa, ko je sprejeta predloga. Vlada plača rudniška poslopja in opremo na podlagi inventarja, ki ga oskrbijo zastopniki vlade in rudniških družb.

MEHIŠKO-AMERIŠKI SPOR.

Philadelphia, Pa., 20. dec. — Tajnik za notranje zadeve Lane in njegovi tovariši na mirovni konferenci so včeraj izročili mehiških delegatom noto, ki je naslovljena na Caranzo. Nota opozarja načelnika mehikanske republike, da je od njega odvisno, da li bo mirovna konferenca dosegla prijateljski sporazum med Mehiko in Združenimi državami ali ne. Ako zavrže pogodbo, bo on odgovoren za posledice. Ameriški delegatje so izjavili, da se ne umaknejo iz stališča, katerega zavzemajo v pogodbi in ameriška vlada ne bo še umaknila Pershingovih čet iz Mehike.

Nato se je konferenca razšla in se zopet snide še le po praznikih.

El Paso, Tex., 20. dec. — Tukajšnji agentje zvezne vlade so včeraj prejeli poročilo, da so revolucionarne čete Felix Diaza in Jalope v južni Mehiki okupirale mesta Pueblo in Ozirabo.

NEMČIJA ZAGOVARJA POTOPITEV AMERIŠKEGA PARNIKA.

Berlin, 20. dec. — Nemška vlada je danes odgovorila na zahtevo ameriške vlade, da naj pojasni, zakaj je bil potopljen ameriški parnik Columbian. V odgovru pravi Nemčija, da je bil parnik Columbian potopljen zato, ker je kršil neutralnost. Submarinka je ustavila parnik in ker ni videla na njem nič sumljivega, ga je pustila dalje. Komaj se je pa parnik nekoliko oddaljil, je začel metati brezžične brzojavke, ki so opozarjale druge parnike v bližini, da se naj čuvajo submarinke. V brzojavki je bilo tudi navedeno, kje da se podmornica nahaja. Eno teh depeš je vjela tudi submarinka in kapitan je takoj ukazal zasledovati ameriški parnik in ga potopiti. To se je tudi zgodilo. Moštvu na Columbianu je bilo dovoljeno, da se je umaknilo v rešilnih čolnih na varno mesto.

KOSTI PO ŠEST CENTOV V NEMČIJI!

"Vorwaerts" iz Berlina piše, da mesarji v Berlinu prodajajo kosti po šest pfenigov eno in ljudje jih trumoma kupujejo. Zlasti so priljubljene ovčje kosti, katerih se naberejo mesarji v javnih klavnicah. Neki dopisnik piše v omenjenem listu, da so se mnogi ljudje tako privadili nemesni hrani, da sploh več ne marajo za meso in iz posameznih postnih dnevov, katere je odredila vlada, so si sami naredili postne tedne in postne mesece, to je da ne jedo mesa.

ODMEVI LLOYD GEORGEVEGA GOVORA V DRUGIH ENTENTNIH DRŽAVAH.

Pariz, 20. dec. — Francosko časopisje poje danes veliko slavo angleškemu premierju, ki je včeraj v svojem govoru v parlamentu zavrgel mirovno ponudbo Nemčije. Časopisje naglaša, da se v njegovem govoru zrcali pravi duh in volja vseh zaveznih držav.

Petrograd, 20. dec. — Vladni in ostali politični krogi se zelo radujejo nad besedami Lloyd Georga izjavljajoči, da je mir ravno tam, kjer je bil poprej, preden je Nemčija prišla z mirovnim predlogom. Rusija je bila prva, ki je oficijelno zavrgla mirovno ponudbo.

Rim, 20. dec. — Govor Lloyda Georga je naredil tukaj velik utis. Časopisje povdarja, da je angleški premier ubral pravo pot, in baron Sonnino, minister zunanjih zadev, je dejal v intervjuvu, da je bila mirovna ponudba Nemčija le nastavljena past, s katero je hotela zadnja zasejati nesrečo med entetne zaveznike, kar se ji pa ni posrečilo.

ZAVEZNIŠKI POGOJI.

London, 20. dec. — Poročevalec Hearstove časnikarske agenture javlja, da je izvedel iz "poučenih krogov" za sledeče mirovne pogoje, ki jih bodo predložili ententni zavezniki Nemčiji: Izpraznjenje Belgije, Srbije, Poljske in vseh ostalih okupiranih teritorijev in povrnitev prizadjane škode v teh teritorijih; Francija mora dobiti Alzacijo in Loren; Italija dobi avstrijske "iredentne" dežele s Trstom vred; Bosna in Hercegovina gre Srbiji in ogrska Transilvaanija Rumunski; Rusija dobi Carigrad in Poljska (ruska, nemška in avstrijska) postane avtonomna država pod Rusijo.

KITAJSKA VLADA POD OBTOŽBO.

Peking, 20. dec. — Radikalni poslanci v kitajskem parlamentu so obtožili ministrskega predsednika Tuančijuja, da je pogazil ustavo in da postopa kot samodržec v raznih inozemskih zadevah. Tožitelji bodo zahtevali parlamentarno sodišče, ki ima zaslišati Tuančijuja in ga kaznovati, kadar bo krivda na jasnem. Pristaši ministrskega predsednika so organizirali velik boj proti radikalcem. Kitajski parlament že zboruje od 8. aprila 1915, toda vladna večina je doslej preprečila vsako delo v zbornici, razen da je odobrila kabinet novega predsednika in glasovala za svoje, precej dobre plače.

NIVELLE JE PREVZEL POVELJNIŠTVO.

Pariz, 19. dec. — General Georges Nivelle je danes zjutraj prevzel vrhovno poveljništvo francoskih armad na zapadni fronti. Gen. Joffre, desdanji poveljnik, je osebno čestital Nivelleju na imenovanju poveljništva in Nivelle je odgovoril s čestitko "zmagovalcu v bitki ob reki Marne". Nivelle bo imenoval svoj posebni štab.

Širom Amerike.

Hammond, Ind., 20. decembra. —Standard Oil družba je svojim delavcem v Whitingu, ki jih je 3,000, izplačala deset odstotno nagrado za Božič.

Kako visoko božično darilo dobe delničarji v podobi profita, poročilo ne pove.

Kansas City ,Kans., 20. decembra. — Neki klatež je obstrelil policaja Jerome M. Felisa in John Houlehana, ki sta ga vstavila in vprašala ,kaj dela tako pozno po noči na ulici. Houlehan je tako nevarno ranjen, da zdravniki dvomijo, da okreva.

Nekaj ur kasneje je pol tucata policajev obkolilo klateža v nekem hlevu. Izpovedal je, da je star 22 let, po poklicu strojnik in da se piše Charles Matthew.

Decatur, Ill., 20. decembra. — Sodišče je priznalo štiriletnemu Whalenu $18,000 za izgubo obeh nog. Otrok je ponesrečil na Illinois Central železnici. Starši so tožili za $100,000 odškodnine.

New York, 20. decembra. — D. Archbold, predsednik newjerzijske Standard Oil družbe, je zapustil sto miljonov dolarjev, ki bodo razdeljeni med njegovo vdovo in otroci.

Koliko pa zapusti delavec, ki je zvesto delal za omenjeno družbo?

Washington, D. C., 20. decembra. — Državni department naznanja, da je ameriško priporočilo, da naj ne zadržujejo obleke in drugega blaga za nemške in avstrijske vojne ujetnike Tien Tsinu na Kitajskem, imelo uspeh. Polovica blaga je bila takoj odposlana s parnikom dne 13. decembra v Vladivostok, da ga od tam razvozijo v jetniške tabore.

Princeton, Ind., 20. decembra. — John W. Gudgle, bogat farmar v okraju Gibson, in njegova žena sta bila obsojena na $20 denarne globe ,ker sta grdo ravnala z otrokom, ki sta ga vzela iz zavetišča in ga sprejela za svojega. Šestletni otrok je bil slabo oblečen in na njem so bila znamenja, ki so pričala, da ga je farmarska dvojica brutalno pretepala. Otroka so poslali zopet v zavetišče.

Brazil Ind., 20. decembra. — Opekarski in lončarski delavci, ki stavkajo od julija, so obdržavali shod, na katerem so sklenili, da odklonijo pogodbo družbe in nadaljujejo stavko, dokler družbe ne priznajo njih zahtev.

Grass Valley, Cal., 20. dec. — Tolovaja, ki sta vlomila v hotel Pacific, sta pozabila, po kaj sta prišla, ko sta izpraznila dve steklenici žganja. Kljub temu sta pa morala prespati mačka, še preden se je napravil dan, kajti zjutraj ni bilo o njima ne duha ne sluha.

Register za gotovino je bil odprt, a iz njega ni manjkalo centa. Na tleh sta stali prazni steklenici žganja, ki sta pričali, da sta se ga tolovaja dobro nalezla.

IŠČE SE

dobra žena, priletna dekle, ali pa vdova tudi če ima enega otroka v starosti 30 do 40 let za stalno službo, dobra plača. Jaz sem vdovec in bi rad dobil dobro služkinjo in gospodinjo. Oglasite se osebno ali pa pismeno na naslov: John Poršt, R. F. D. 2, Box 58½, Greensburg, Pa.

(Dec. 20—21—22.)

Pripoveduje o svojih lastnih izkušnjah.

H. H. von Sliku, izdelovalcu Bolgarskega krvnega čaja ,kateri je s sto in sto tisoči bolnikov v stalni zvezi in je dobil od onih, ki so že davno v gomilah, zahvalna pisma, katerim je Bolgarski Krvni Čaj pomagal.

Rojak, Peter Senija, 2800 East 28th St., Lorain, Ohio, pisal je sledeče:

"Ne-le, da sem veliko čital ali slišal o Bolgarskem Krvnem Čaju, marveč na temelju moje lastne skušnje lahko trdim, da je ta čaj eno najboljših sredstev za vse želodčne bolezni."

Eno veliko škatljo Bolgarskega Krvnega Čaja, ki traja pet mesecev, pošljemo za en dolar kamor koli. V Canado pa za $1.20.

Marvel Products Co.,
8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pripomba: Ako hočete pošiljatev osigurati pošljite 10c več.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
538 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 26 letno prak so v zdravljenju tajnih modnih bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravi z zdravilom 606, ki ga je iznašel dr. prof. Erlich. Če imate mozolje ali mehurčke po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, pridite in izčistil vam bo kri. Ne čakajte, ker ta bolezen se nalese.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem odtoku zdravim po ograjšani metodi. Kakor hitro opazite, da vam ponehuje moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam je bom zopet povrnil.

Sušenje ozvi, ki vodi iz mehurja odpravim v kratkem času. Hydrocele ali vodno kilo odpravim v 20 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in hrbtu in vzrok tudi pri spuščanju vode, odpravim s gotovostjo.

Reumatizem, trganje, bolečine, otekline, srbečico, škrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi odpravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9: zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9: ure zjutraj do 8. ure zvečer. — Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

S pošto ne delam. — Pridite osebno. —

Ne pozabite ime in številko!

Zdravim samo moške osebe.

VABILO NA VESELICO,

katero priredijo

skupno podporna društva v Dunlo, Pa.

Veselica se bode vršila dne 30. dec. t. l.

v **Slov. Izob. Domu v Soutertown, Pa.** Pričetek ob **6 uri zvečer.** Na programu bode ples, petje, šaljiv srečolov, itd.

Vstopnina za moške je 50c. Dame so proste vstopnine.

Za mnogoštevilno vdeležbo se priporoča

veseličeni **Odbor.**

Dec. 21. — 27.

Mogoče vam še ni znano,

kje se dobi najboljše blago te trste in po nizki ceni. Tako mesto je samo eno v Ameriki in to je trgovina na veliko Breman & Osgood v Pittsburgh, Pa.

Pazno prečitajte sledeči cenik:

4 l. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	$1.75	Najfinejši Kimell ali hruškovec galon	$2.50, $3.00 in
5 l. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	2.00	Fino belo ali rudeče namizno vino	$3.50 $1.00 galon in več
7 l. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	2.50	Sladki Tokajevec, galon	$2.50 do $4.00
10 l. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	3.00	Fini Temni rum, galon	$2.00 do 4.00
12 l. st. belo ali črno B. & O. razni whisky gal.	3.50	Prava Borovička, galon	$2.50, $3.00, $3.50, $4.00 in
Pravi fini Torkoly galon	$2.50 do 5.00		$5.00
Čista močna slivovka galon	2.50 do 5.00	Vinska Žesta, galon	$3.00 in $4.00
Konjak galona	$2.50 do $5.00		

Mi plačamo pošiljatvene stroške na vsa naročila od $5.00 in več med New Yorkom in Chicago. Pošljite denar v priporočenem pismu ali pa poštnem ali ekspresnem Money Orderu. Pišite nam v slovenskem ali hrvatskem jeziku.

BREMAN & OSGOOD

112 Fullerton St. **PITTSBURGH, PA.**

JOSEPH PALL, Slovensko-hrvatski upravitelj.

Naša trgovina je ustanovljena leta 1893.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kubelj, 9469 Ewing ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 811—95th Ave., New Duluth, Minn.
Jože Radišek, 679 box, Smithon, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

TAJNIŠTVO S. N. P. J., 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 811—95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI ,razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je tu navedeno, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

POZOR, ROJAKI!

Naznajam rojakom, da sem odprl **trgovino z mešanim blagom** in se priporočam za obilen obisk. — Vsakemu bom hvaležno postregel po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
HERMINIE, PA.

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem Slovencem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravku, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo brinjevec, slivovec, viaky, smotke itd

Jožef Cigole, E. 397 Federal St Youngstown, O.

ROBERT W. LAYER

ARCHITECT

118 N. La Salle St , Chicago,

ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovencem za izdelovanje stavbinskih načrtov.

Tel. Franklin 5501

TEL. NA DOMU AUSTIN 35003

VSAK navdušen član za Slovensko Narodno Podporno Jednoto se naroča na "Prosveto".

Telef. Monroe 4371 — Piano Store 711 Milwaukee Ave.

TONY KOTEK

2848 S. Lawndale Ave., blizo 28. ulice
Hišni telef. Lawndale 4108

CHICAGO, ILL.

Piane prodajamo po tovarniški ceni. Popravljamo, vglasujemo in stare piane zamenjamo.

M. SCHULZ CO.
Izdelovaletelji najboljše vrste pian. Imamo tri svoje tovarne.

Dr. LORENZ,

specialist moških bolezni.

Jaz sem edini hrvaško govoreči specialist moških bolezni v Pittsburghu, Pa.

DR. LORENZ.
644 Penn Av. II. nadst, na ulico.
Uradne ure: dnevno od 9. dopoldne do 8. ure zvečer. V petkih od 9. dopolne do 2. popoldne. Nedeljo od 10. dop. do 2. popol.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE $100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s **SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.**

Mi pošiljamo denar vašim prijateljem v stare domovine po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.

Močna, Konservativna in Napredna Institucija.

Pošiljateljem denarja!

Vsled zelo slabe poštne zveze svetujemo rojakom pošiljati zdaj denar v stare domovino po brezžičnem brzojavu.

Natančno smo poizvedeli, da pridejo take pošiljatve za današnje razmere hitro. Za naslov se računa 65 centov za vsako besedo. Najboljše je, da se nam pošlje $4.00 za vsak naslov; ako bo kaj preveč ali premalo, bomo poslali nazaj oziroma pisali za primanjkljaj.

Brezžične pošiljatve gredo vse v Nemčijo, odtam na Dunaj, odkoder jih odpošiljejo na določeni naslov.

Potrdil o izplačilu se zdaj iz stare domovine ne more dobiti, toda banka K. K. Priv. Oesterr. Credit Anstalt na Dunaju poroča, da zahteva in dobi od pošte za vsako izplačilo takozvan Payee's receipt, t. j. potrdilo s pečatom zadnje pošte in lastnoročnim podpisom prejemnika ali poštarja. Vsa ta potrdila omenjena banka zbira in hrani ter jih bo poslala sem, ko bo poštna zveza zopet vrejena.

Opozarjamo, da je mogoče po brezžičnem brzojavu poslati le okrogle zvote kot so spodaj navedene in še naprej do 10.000 kron.

Za take pošiljatve se naj nam pošlje le poštne Money Order in denar v gotovini, kajti privatnih čekov za brzojavne pošiljatve ni mogoče sprejemati.

ZA CENE KRONAM GLEJTE V LISTU "GLAS" NARODA"

To smo primorani storiti, ker se cene sedaj zelo višajo, ter se najbrže še bodo, dokler bodo krožile govorice o miru, ker drugače bi morali cene skoraj vsaki dan menjavati.

TVRDKA FRANK SAKSER,
62 Cortlandt Street, New York, N. Y.

STAROGORSKI:

Junaki Svobode:

POVESTI IN ČRTICE IZ BALKANA

Za križ častni in svobodo zlato.

(Nadaljevanje)

Holuban je vse to premislil in sprevidel, da ne sme dolgo odlašati s snubitvijo. Uverjen je bil, da jo dobi, saj je ljubljenec mogočnega bega. Vedel je, da rada vidi Žarka, ali tako neumna ne bo, da bi zavrnila snubca, kakor je on in šla za človekom, ki ni varen svojega življenja. Pri njem bo varna, pri Žarku nikoli. Ne bo se ji treba bati nasilja in iskati zavetja po gorah.

Takih misli v glavi, se je napotil Holuban k dedu Samoradu Pavloviću.

Pavlović se je smehljal v zadregi in si gladil brado. Nič mu ni bilo po volji, da se je Holuban zagledal v Kosenko, katero je že bil obljubil Žarku, mlademu sokolu. Ali spreti se z ljubljencem Osvinbegovim ni kazalo.

"Doletela me je visoka čast, da hočeš mojo Kosenko," je govoril starec. "Vendar pa jaz ne odločujem! Rad bi videl, da ti ne odreče, ker si odličen mladenič, ali silil je ne bom. Ako še nima nikogar izbranega, se ti menda uda!"

Poklical je Kosenko.

"Ali ded, ti samo poročeš in ona mora ubogati!"

"V srčnih zadevah, kjer gre za srečo življenja, nimam pravice ukazovati! Vzgojil sem svojo vnukinjo kot svobodno hčer naroda, ne pa kot sužnjo tuje volje."

"Pri meni bo srečna!"

"Verjamem, ako te ljubi!"

Holuban je obrnil pogled v prihajajočo devojko.

"Kosenka," reče starec. "Naš rojak in ljubljenec mogočnega Osvinbega, mutesarifa*) prizrenskega prosi tvoje roke. Ako čuti tvoje srce zanj, ne branim."

Kosenka je zardela, pogledala po strani Holubana in rekla trdo:

"Kako morete tako govoriti, ded moj?! Moj je Žarko in nikdo drugi! Tega gospoda poznam samo kot služabnika našega gospodarja, mutesarifa prizrenskega, ne vem pa, ali še njegovo srce pozna svojo kri in vero mladih nog. Tudi ni svoboden, ampak suženj. Žarko pa je svoboden junak!"

Starec je pokimal z glavo. Vedel je, da bo tako odgovorila.

"Slišal si, kaj je dejala! Ne morem pomagati prijatelj!"

Holuban si je grizel ustnice, tako ga je pogrel ta odločen odgovor. Moledoval je, dokazoval ji srečo in mir, ki ga bo imela pri njem, dočim se ji je tu bati najhujšega.

Kosenka pa mu je odgovorila:

"Kako naj bom srečna in mirna v bližini naših tlačiteljev, ko vidim, da moj narod leži krvav na tleh, teptan in zaničevan? Ali bi me ne bilo sram, da bi ga teptala še ženska in gledala iz zavetja na njega trpljenje in solze? Nikdar! Tu ostanem in se žrtvujem zanj! Zgodi se volja nebes!"

Obrnila mu je hrbet in odšla.

"Prevzetnica, še rada me boš imela," je siknil Holuban srdito. "Videti hočem, kdo je tlačitelj, kdo suženj in kdo svoboden junak!"

Pavloviča je grabila jeza, a premagal se je. Vedel je, da ne bo nič dobrega iz tega in hotel je ublažiti, kolikor bi se dalo. Holuban pa se je jel obnašati tako surovo, da je starcu pošla potrpežljivost.

"Mladič, spomni se, da stojiš pred starcem, ki je prestal več, kakor ti! Kosenka ti je povedala povsem prav! — Takim ljudem bi naj dajal svoj zaklad?! Ha, poišči si žene tam, kjer služiš!"

Holuban je od gneva pograbil jatagan. Pa starec je urno skočil v stran in ostrina je presekala vzduh. Nato ga je pograbil, mu strgal jatagan iz rok in ga zagnal skozi okno.

"Najbolje bi bilo, da te pobijem. Vendar idi, odpadnik, pij bratsko kri, dokler te ne dojde plačilo!"

Holuban se je zbal železnih pesti starčevih, zato se ga ni upal več lotiti.

S posiljenim nasmeškom, znakom onemogle jeze, je odhajal begov ljubljenec, kujoč osveto.

* * *

Mutesarif prizrenski-beg Osvin je baš razmišljal, kako bi dobil v svojo pest Slaviša. Bil je dokaj slavohlepen in je vedel, da ga sultan gotovo poviša, če bi se nataknila glava Slaviše na kolec ter postavila pred vrati mesta Tetova ali Prizrena. Toda, kako ga dobiti v roke?

Pri tem razmišljanju mu pride nekdo na pomoč. To je bil neki človek, doma iz Čarča, ki je nekoč skupno s Slaviša bojeval proti Turkom. Nesreča pa je hotela, da sta se zagledala oba v isto deklico, lepo Nevenko. Ker pa je ona više cenila junaškega Slaviša nego prilikavega Gliša, je slednji začel mrziti tovariša. Slaviša, ki je to zaznal, ga je zaprosil, naj se ne huduje zaradi ženske, naj ne razdira prijateljstva, toda zastonj! Gliša je nekoč nagloma izginil in kratko pred poroko Nevenke s Slaviša so nevesto ugrabili Turki. Ni bilo dvoma, da je bilo to Glišino delo, ki tudi po tem dogodku ni nehal sovražiti Slaviša.

Iskal je prilike, da bi ga ugonobil in sedaj se je ponudil v službo nekdanjim lastnim sovražnikom. Vedel je dobro za skrivališče vstašev, vedel, da se pride v "orlova krila" tudi lahko po neki drugi poti, ki je vodila od druge strani čez pečevje. Bila je taka skrita, da še vsi vstaši Slaviše niso znali za njo. In bi lahko nepričakovano napadli Slaviša in vstaše ter vse zajeli.

Dasi je od spora med Glišem in Slaviša preteklo že nekaj let, ni pozabil Glišo sovraštva ter je zasledoval vojvodo vstašev vedno. In skrit sovrag je hujši od tisoč odkritih.

Sedaj, ko si je Osvinbeg želel glave Slaviše, se je približal izdajica, da se mu ponudi v službo.

Osvinbeg ga je sprejel.

"Si gjaur*), ali častiš koran?

"Rojen sem kristjan, ampak vaš prorok mi je ljubši!"

"Kako se zoveš?"

"Glišo."

Osvinbeg ga ostro pogleda in molči.

"Ti torej veš, kako bi zajeli ničvredno svojat?"

"Vem, mogočni beg! in če hočeš, te popeljem v tisto gnezdo tako skrivno, da ne zleti noben jastreb."

"Ali ti je verjeti, gjaur? Vam ni veliko verovati!"

"Kakor hočeš, effendi**), odvrne drzno Glišo. "Zakaj bi hodil sem, če bi lagal!?"

"Če je resnica, kar praviš, služiš Alahu in on ti brez dvojbe podeli, da boš gledal velikega preroka. Pa tudi jaz te ne pozabim! . . . . Na, tu imaš za sedaj!"

Glišo spravi ponujeno mošnjo.

"Čakaj mojih ukazov!"

Glišo se je priklonil in šel.

Osvinbeg da poklicati Holubana. Ako je bil vesel in si svest, da se mu izpolni to, kar želi, je rad govoril ž njim in mu razodeval načrte.

Holuban se zavzame.

"Na Slavišo hočeš, effendi? — Da nam osmodi glave, ali pa nas natakne na kolec?"

"Brez dvojbe, ako bi šli kakor slepe miši. Ali on je v naših rokah! Dobil sem človeka, ki ve skrito pot do gnezda!"

Holubanu šine misel v glavo. Kaj, ki bi se sedaj polastil Kosenke?

"Effendi tvoj hlapec ti čestita in te nekaj prosi."

"Govori, poslušam te!"

"Daj mi nekaj ljudi!"

"Čemu je potrebuješ?" poizveduje radovedno beg.

Holubana je na tihem jezilo to vprašanje. Ker ga je Osvinbeg gledal radovedno, reče z nasmeškom:

"Imam hurisko, pa mi jo hoče požreti volk. Da bi ga mati ne bila rodila."

"In ti bi jo rad odnesel!? — Je li lepa?" sili beg in oči se mu zaiskre.

"Za tvojega psa, effendi, je lepa! Za te pa ni velike vrednosti. Ti si poiščeš lepših."

"No, no," zamomlja Osvinbeg. Ugajalo mu je to govorjenje. "Pa vzemi, kolikor jih rabiš za svojo sovo."

"Na "sove" ni treba cele tolpe! La par mož, da lažje pobegnem, če bi me zasledovali vstaši."

"Pazi, da se ti ne zgodi, kakor Ozrinbegu," se je nasmehnil beg.

Holuban je odšel še tisto popoldne, da ugrabi s silo in s silo pripravi srce dekliško k ljubezni . . .

VI.

V Rudokih planinah, v onem nedostopnem zavetišču begunov in trdnjavi vstašev, je mislil Gliša pogasiti svoje maščevalne strasti v krvi nesrečnikov, ki že itak niso imeli drugega, ko nebo nad seboj in golo življenje.

Selce so vasica, oddaljena kake štiri ure od mesta Tetova. Tu bi moral čakati Holuban Osvinbega. Begu se ni mudilo in odrinil je šele drugi dan zvečer, potem ko je bil odšel Holuban. Sicer je čez Rečico in Saleš bliže v Rudoke planine, vendar je Osvinbeg napravil ta ovinek, da se hitreje snide s Holubanom. Radoveden je bil, kakšno hurisko je našel njegov služabnik. Ako je lepa, mu je ne da. Hlapcem se ne spodobi imeti lepših žen, nego jih ima gospodar . . .

Pri vsem tem pa se ga je polaščal čuden nemir. Pred očmi mu je silila zgodba Ozrinbega, ki je bival prej v Prizrenu; le on se je preselil v Tetovo, ker mu je tu bolj ugajalo. Ali je slutil kaj zlega ali je trepetal pri misli na groznega Slaviša? — Nikdo še ni ugnal tega človeka! Vse je strl, ali pa izginil sredi čet, da nikdo ni vedel, kako in kam. Mnogi so celo menili, da je neranljiv. — Kaj, ko bi bil ta pohod zadnji za bega? . . . Ta misel ga je vznemirjala.

Bližali so se Sęlcem. Zamudili so se bili pol dneva. "Holuban bo že nestrpen," 'si je mislil beg . . .

Tu prihiti nekdo od preduje straže, preplašen in znojen.

"Alah, kaj je!" ga sprejme beg z namrščenimi obrvmi.

"Vse je mrtvo, effendi," de vojnik.

"Kdo?"

"Ljudje, kateri so šli s Holubanom! Vsi leže stegnjeni po tleh in nekatera trupla je že načela zverjad."

"In Holuban, kje je on?"

"Na kolcu! Vrani in jastrebi so ga že dodobra razkljuvali."

Osvinbeg je pogledal krvavo krog sebe. Podoba Ozrinbega mu je stopila pred oči. — — —

"Kdo je storil to?"

Dospel je na oni usodni kraj. Razširjal se je neprijeten duh po strjeni krvi in po truplih. Grozno razmesarjeni so bili njegovi udje. Celi kupi so ležali na tleh, tu z razbitimi glavami, tam trupla brez glav. Jastrebi so že bili nekaterim odprli trebuhe, volkovi in druga zverjad je imela tu svoje gostije. Videlo se je razločno zobovje zverine, napol ogrizena trupla, tam samo še nekaj kosti. Na skali pa je stal kolec s Holubanom. Črn je bil v obrazu in spačen, vezi na rokah so se mu zajedle globoko v meso. Kolec se mu je preril skozi do polovice telesa. Oči in meče so mu iztrgali že jastrebi in vrani.

(Dalje prihodnjič.)

*) mutesarif — guverner.

*) gjaur, psovka za kristjane in pomeni pes.

**) effendi — javnost, velemožnost.

Prešič je prešič.

Spisal **E. P. Butler.**

Prevel **F. Magajna.**

(Nadaljevanje.)

"Naj ima kot darilo", je ponavljal sam pri sebi. "Jaz se čudim! Darila niso več v navadi. Pri svetem Patricku, ti prešiči so pri dobrem zdravju, kolikor jaz vem, čeprav nisem bil nikdar živinozdravniški narednik za prešiče. Pa še eno stvar vem, da pri taki velikosti imajo gloriozni apetit. Zgrizli so že medeno klučavnico pri dverih. In rodovitni? Oh, če bi bili naši prešiči tako rodovitni, bi ne bilo revščine v Irski."

Flannery se obrne in gre v ozadje urada, da pogleda prešičke, kajti hotel je, da bo njegov raport "up to date".

Prešički so bili preneseni v večji, suh zaboj.

"Eden, — dva, — tri, — štiri, — pet, — šest, — sedem, — osem —!" je seštel. Sedemu lisastih in eden popolnoma bel. Vsi zdravi, močni in jedo kot povodni sloni."

Obrnil se je k mizi in pričel pisati:

"Mr. Morgan, glava tarifnega oddelka. Nikakor se ne morem strinjati z Vami glede ugoditve prejemnikovih pogojev. Pravim, da prešič je prešič. In zato se moram ravnati po naših pravilih, katere Vi tako dobro poznate, kakor jih jaz dobro poznam i izvršujem. Prešički so v zelo dobrem zdravju in želim, da bi bili tudi Vi tako.

P. S.:—Sedaj je družina narastla na osem glav. Vsi so izvanredno dobri jedci. Do zdaj sem plačal dva dolarja za zelje, katero jako ljubijo. Sicer bom pa izkaze stroškov redoma pošiljal Vam, dokler se zadeva ne reši."

Morgan, glava tarifnega oddelka je prasnil v smeh, ko je čital pismo. Prečital ga je še enkrat in postal resen.

"By George!" je dejal, "Flannery ima prav; prešič je prešič. Moram se zavzeti za to stvar. — Medtem Miss Kane, spišite sledeče pismo:

"Zastopniku v Westeote, N. J.:

Zadeva:—Morski prešički. Zap. štev. A 6754. Točka v pravilih 83. Tozadevno navodilo se glasi: Eventuelne stroške, ki nastanejo radi poslanega blaga, ima plačati oni, na katerega je blago poslano etc., etc., V tem slučaju je dolžan plačati prejemnik hrano za prešičke. Idite k njemu in iztirjajte."

Flannery je prejel pismo drugo jutro, in ko ga je čital, se je nasmehnil.

"Idite in iztirjajte", je ponovil. "Kako govorijo ti uradniki! Iztirjati dva dolarja in petindvajset centov od mr. Morehouse, — hm! Eh, ko bi gospodje uradniki poznali mr. Morehouseja . . .! Da, da! Mr. Morehouse, dva in en četrt, prosim! Seveda, moj dragi prijatelj Flannery z veseljem!"

Flannery je sedel na ekspresni voz in se odpeljal k Morehouseju.

"Aha!" je vskliknil mr. Morehouse, ko ga je zagledal. "Prišli ste na vse zadnje, kaj ne? O, jaz sem vedel, da pridete! Nesite zaboj notri."

"Nimam zaboja", je dejal Flannery mrzlo. "Imam pa tu račun za Vas, mr. Morehouse, za dva dolarja in petindvajset centov, namreč za zelje, katero so pojedli vaši prešiči. Hočete plačati?"

"Plačati — —? Zelje? In vi menite, da ona dva mala morska prešička — —"

"Osem!" je popravil Flannery. Papa in mama in šest otrok. — Osem!"

Za odgovor je mr. Morehouse zaloputnil vrata Flanneryju pred nosom. Flannery je gledal bedasto v vrata.

"Moram javiti, da prejemnik noče plačati za ono zelje", je dejal in odšel domov.

Mr. Morgan, glava tarifnega oddelka se je posvetoval s predsednikom družbe glede morskih prešičkov, če so namreč prešički ali ne. Predsednik je hotel, da se stvar dožene na jasno.

"Kakšna je določena cena za male živali in za prešiče?" se je vprašal.

"Prešiči trideset centov in male živali petindvajset", je dejal Morgan.

"Torej morski prešički so prešički."

"Da," je potrdil Morgan," jaz tudi tako mislim. Stvar, ki pride med dve določeni ceni, je naravno, da se vzame vedno višjo. Toda morski prešički so prešiči. Ali so morda kunci?"

"Vsekakor da stvar misliti," omeni predsednik, "izgledajo bolj podobni kuncem kot prešičem. Rekel bi, da so ravno v sredi med prešiči in kunci. Vprašanje je: Ali so nastali morski prešički iz domače prešičje družine potom križanja s kunci ali obratno? Vsekakor moram vprašati profesorja Gordona. On je strokovnjak v takih stvareh. Pustite pisma meni."

Predsednik je položil pisma na svojo pisalno mizo in pisal profesorju Gordonu. Profesor Gordon je prav tedaj zbiral zoologične drobnarije v južni Ameriki. Pismo je poslala za njim njegova žena. Ker je pa profesor bil v nekih visokih gorah, kamor še ni stopila noga belokožca, je čakalo pismo več mesecev na zadnji pošti.

Predsednik je že pozabil na morske prešičke, Morgan tudi in mr. Morehouse istotako; toda Flannery ni pozabil. Polovico svojega časa je porabil za opravljanje svojih dolžnosti kot zastopnik ekspresne družbe, drugo polovico se je pa zamudil pri prešičkih.

Mnogo preje kot je dobil profesor Gordon predsednikovo pismo, je prejel Morgan pismo od Flanneryja:

"V zadevi onih morskih prešičkov", je pisal. "Kaj naj storim? Familija zelo raste! Nobenih plemenskih samomorov ni! Sedaj jih je dvaintrideset. Hočete, da se bo ta ekspresni urad izpremenil v menažerijo? Odgovorite takoj. Ali jih naj prodam?"

Morgan mu je takoj odposlal depešo: "Zastopnik, Westeote. Ne smete prodati prešičkov!"

Zatem mu je odposlal pismo opozorjajoč ga na fakt, da prešiči niso lastnina družbe, ampak mora ista skrbeti zanje, dokler se zadeva ne poravna. Opozoril je tudi, da skrbi najbolj kot more za nje.

Flannery s pismom v roki je šel k prešičkom in jih ogledoval. — Kletka, oziroma zaboj je postal premajhen. Videl je, da bo treba naložiti ob dvajset čevljev visokem ozadju zabojev do stropa, drugače ne bo imel prostora niti toliko, da bi se obrnil.

Delal je z mrzličavo intenzivnostjo v svojem uradu, ker prešički so mu vzeli čimdalje več časa.

Nekaj mesecev pozneje je poslal Morganu veliko polo papirja, preko katere je bila naslikana številka "160."

Morgan je z obratno pošto vprašal, kaj pomeni ta številka.

Flannery je odgovoril:

"Pomeni, da je sedaj tu že 160 teh prokletih prešičkov. Za boga, dovolite vendar, da jih nekaj prodam. Hočete morda da znorim, kali?"

"Prešičkov ne smete prodati", je brzojavil Morgan.

Nedolgo za tem je predsednik ekspresne družbe prejel pismo od profesorja Gordona.

Bilo je dolgo in učeno pismo, toda jedro istega je bilo v razlagi, da morski prešički so iz roda "lavia aparoca", medtem ko so navadni prešiči "genus Sus" iz familije "Siudae". Omenil je še, da so prvi zelo plodoviti in da se hitro razmnožujejo.

"Torej niso prešiči", je dejal predsednik proti Morganu. Določena cena je potem petindvajset centov."

(Konec jutri.)

Država kot trgovska enota v inozemstvu.

Frank Munsey je priredil obed na čast poslaniku Gerardu. Na obed niso bili povabljeni delavci, mali obrtniki in kapitalisti, ki imajo le par miljončkov. Pri obedu je bilo par diplomatov in političarjev, večina so tvorili kapitani industrije in finančni kralji.

Ne bomo opisovali obeda, ker se samoposebi razume, da ob taki priliki ne pride na mizo nezabeljen sok in zelnica, v kateri zelje plava kot v ribniku, temveč pridejo na mizo jedi, ki potolažijo tudi najbolj razvajen kapitalistični želodec.

Pri tem se je govorilo in nekaj posebno važnega in zanimivega je povedal Gerard, ameriški poslanik za Nemčijo. Dejal je: **Nemčija bo po vojni kupovala kot enota.**

Kaj to pomeni?

Trgovska posredovalnica (agentura), ki jo bo imenovala nemška vlada, bo kupovala v inozemstvu vse potrebno blago za nemško ljudstvo.

N. pr. če nemški trgovci potrebujejo 10 ton bombaža 1000 bakra ali drugega blaga, bodo vedali vladi, koliko potrebujejo, vlada bo zanje kupila blago. bodo tovarnarji potrebovali vine iz inozemstva, kupili jih do skozi vlado. Po vojni bo ška vlada kupec za vse blag inozemstvu, ki ga Nemčija pobuje.

To je povedal Gerard o Nem in prav lahko se dogodi, da tudi druge evropske države le zgledu Nemčije in kupovale enote vse potrebščine na ino skem trgu. Temu sledi, da ko renca med kupci izgine, me ko ima država kot enoten kupe vedno ugodnost, če ima blago visoko ceno v Združenih drža da ga lahko kupi v južni Am ki, Avstraliji ali kje drugod.

Ameriški kapitalisti razu nevarnost, ki prihaja in že se samezniki oglašajo, da mora med vlado in "biznisem" do družnega nastopa, da se lahko puje in prodaja v veliki mno Na videzno je to pojačanje kap lizma z osredotočenjem kapit v resnici je pa žebelj v rakev pitalizma.

Kako si je hotel Ne dič zavarovati življenje.

Agent: "Kako vam je ime Neradič: — "Don Palinio N man Fekete Neradič."

A.: "Kje stanujete?"

N.: "V Zagrebu. Po zimi krat menjam stanovanje. Ne časa stanujem v ubožnici, po zopet v poboljševaljnici, del pa tudi v temnici. Po leti bi v božji naravi, najraje v Tuš eu tam kjer se zavije na So no cesto. Tam motrim moški ženski svet, ter bilježim črtic doživljaje pojedinih oseb, ka zo zelo zanimivi."

A.: "Vaš poklic, značaj in sel?"

N.: "Svobodni, zagrebško-v mestni, na vseh sejmih nav južno-sprehajovalni strgač in metač, brez značaja in izven s be."

A.: "Kje ste se narodili?"

N.: "Od mojega rojstva pa danes sem zvedel samo toliko, je bila moja mati "marketen rica" v vojni z Italijani ter m tam nekje rodila."

A.: "Ime in značaj vašega ta?"

N.: "Mi je neznan in brez z čaja. Kakor je moja mati gov la, mora biti Italijan. Vedoč da je v vojni vojakov iz razli narodov, zato materim trdite povsem trdna, s tega stališča si nadel razna imena in mo sem s katerim zadel ime moj očeta."

A.: "Ste li samec, oženjen vdovec?"

N.: "Oženjen, ali za obitelj izdam niti beliča."

A.: "Ste li bili kedaj v inoz stvu?"

N.: "Bil sem tri leta v grad kaznilnici iz vzroka, ker sva mojim najboljšim prijateljem bičem stepla in sem mu zadal male smrtne udarce po glavi, tere je pa trdoglavec vendar bolel! Za vsak udarec leto d Gradiški. Zelo poceni!"

A.: "Ste li kedaj bolehali predagri, plučni ali kaki dr bolezni? Ste bili morda kedaj mobolni?"

N.: "Nikdar! Razven, da s bil trikrat v Stenjevcu radi ne ga "deliriuma tremensa . . ."

A.: "Ime in stan vašega zdr nika?"

N.: "Ga ne potrebujem! P krat sem naprosil nekega dokt ja neodkritih znanosti, da me in obrani od razne plazeče, s kajoče in leteče golazni."

A.: "Ste si morda že zavaro življenje pri kakem drugem d štvu?"

N.: "Pri vseh sem se že ja pa me je vsako odbilo radi manjkljivih, nezadostnih iz zov."

A.: "Za koliko svoto se že zavarovati?"

N.: "Za dva tisoč goldinarje

A.: "Na kak način?"

N.: "Da se mi vsako leto izp ča omenjena svota po enkrat, konca življenja."

A.: "Ker ste mi na vsa vpra nja točno odgovoroli izjavlja da vas ne sprejmem."

N.: "No se mi je že zdelo. Go vo nimate toliko denarja! Poj te k vragu vi in vaša zavaro nica, ki ni vredna piškavega ba!"